
===== Beliaçık =====

:date: 2015-05-16 23:14:55 +0300

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: <1980 - Wed 09:07>

Dün Eliaçık'ın halay fotoğrafı twitter'da belirdiğinde ilk aklıma gelen pek de düzgün bir halay olmadığı ve bu insanların halay çekmeyi bilmediği oldu. Ben de bilmem ama bu zamana kadar tek bir kere denediğim, onda da adımlarımı ezberleyecek kadar uğraştığım için kimse pek anlamadı.

Eliaçık'la ilgili söyleyebileceklerimin rengi bu. Onu Ebubekir Sifil'le olan konuşmasını seyretmeden önce daha ciddiye alırdım, ancak o zamanlar bile hevesinin altını dolduracak kadar feraset sahibi olmadığını, bu sebeple doğrularının yanlışları arasında kaybolacağını düşünürdüm. Sifil'le konuşması ise kaybolacak doğrusu olup olmadığına bile tereddüt etmeme yol açtı. Dünkü halay da bu feraset noksanlığının bir göstergesi. Bizatihi bence çok önemli değil, ancak o görüntü bu ülkenin *her kimlikten önce müslümanım* diyenlerinin kafasına, *bu adam mesture kızlarla 1 Mayıs'ta halay çekiyor* diye kazındı mı? Kazındı.

Sosyalizm'e ve onun plancılığına, birilerinin birileri adına ihtiyaç belirmesine, bir zümrenin tüm toplumun ne yiyip ne içeceğine karışmasına *adalet* adına iltifat etmeyen biriyim. Sosyalizm'in amaçlarının ulviliği ne olursa olsun, bu amaçlara ulaşmaya çalıştığı araçların çalışmayacağına, teorinin kitapta durduğu gibi durmayacağına, Sosyalizm'in (Sosyal Demokrasi gibi) bir şekilde Kapitalizm'den nemalanmak üzerine kurulu olmayan herhangi bir formunun ancak kanla ayakta durabileceğine inanırım. Sosyalistçilik oynamak o sebeple pek de cazip bir görüntü çizmiyor ama herkes ben değil, tabii. Devrim, ekmek, özgürlük, adalet falan deyince gözleri dolanlar da var.

O sebeple Sosyalizm'e heveskar bir retoriğin beni etkilemesini zaten beklemiyorum. Ancak Eliaçık'ın söyledikleri de sanki *bu alemde beni sevmesinler* ilkesi üzerine kurulu. Mesela bu memleketin İslamında, *adalet* deyince Hz. Ömer akla gelir, Ali Şeriatî gibi Şia ikliminde yetişmiş ve bunu belli eden birine fazlasıyla referans verince *binbeşyüz yıllık kavgayı baştan alsak* demiş olursunuz. Ehli Sünnet'in kimin haklı kimin haksız olduğu meselesinin üzerinde durmayıp, tarafların hepsine saygıyı va'zeden görüşünün hikmetini de ıskalamış olursunuz. İslam'ın ilk devirleriyle ilgili meselenin, o zamanlar yaşasak bile, nihai karar vermemizin imkansız görüldüğü haklılık/haksızlık meselesinden çok, bizim bugün o isimleri ne şekilde anabileceğimiz olduğunu unutursunuz. Bu da Eliaçık'ta fazlasıyla hissettiğimiz *ciddiyet* eksikliğine sebep olur.

Sifil'le olan tartışmasında sahabelerin Hz. Peygamber'den sonra birbirlerine girdiklerine ve pek de güvenilir olmadıklarına dair sözlerini hatırlıyorum. Anlatmaya çalıştığım tam olarak budur, eğer peygamber konusunda sahabeye güvenmeyeceksiniz, kime güveneceksiniz? Eğer onların siyasi meselelerde taraf olmak zorunda kalmış olmalarına bakıp, dinen güvenilmez olduklarını iddia ediyorsanız, onların iki kapak arasında topladığı Kur'an'a nasıl güveniyorsunuz?

Tarihi elinizin tersiyle itip, *biz bu işe yeniden başlasak ne güzel yaparız* demek insani bir his. Hemen

---

bütün yazılarımda *ben bunu yeniden yazsam, ne güzel yazarım* demişimdir, mesleğim icabı dahil olduğum bütün yazılım projelerinde de aynı *yeniden yazsak, şu şu yanlışları yapmayız* hissini aldım. Muhtemelen tüm sanat çalışmalarında, müzikte, resimde, mimaride benzer duygular vardır. Bazı zamanlar bu duyguya esir düşmek de gerekir, yeniden yapmak, düzeltmekten daha kolaydır. Ancak derdimiz dinin tüm tefsiri olduğunda da böyle midir?

Dinin *toptan yeniden yorumunun* tek çözümü varsa, işe *ben yeni bir bakış getiriyorum* diye başlayıp sonunda *ben peygamberim* diye çıkanlarda olduğu gibi, yeniden *vahiy* almaya başlamaktır. Fıkhen sünnet ve hadisi inkar ederek başlayıp, sonra kendi *resullüğüne* varan Reşad Halife gibi mesela. Kalibresi Bahai peygamberleri kadar olsa, muhtemelen yeni kitap da va'zedecekti ama *Kur'an iki ayeti hariç doğrudur ama onu en iyi ben bilirim* noktasında kaldı.

Eliaçık da benzer şekilde bir *yeniden tefsir* istiyor. Kur'an-ı Kerim mesela zekatın ne kadar verileceği konusunda bir oran getirmez, yani menkullerden %2.5, tarım ürünlerinden %10 gibi oranlar fıkıhçılar tarafından getirilmiş oranlardır. Eliaçık'ın (herkes gibi) bunların yetersiz olduğunu veya zekatın servete münhasır kılınmasının yeterli olmadığını söyleme hakkı mevcut veya günümüzde *artık değer*in çok daha fazla olduğunu ve sermayedarların daha fazla zekat vermesi gerektiğini söylemesine de herhalde kimse itiraz etmezdi. Ancak bunun yerine, bir sebepten dolayı konmuş ölçüleri kaldırıp, *Mülk Allah'ındır, hadi herkes elinde ne varsa versin* diyor.

Bu gibi net ölçülerin adaletin bizatihi kendisi olmadığını herhalde en iyi o ölçüyü koyanlar bilir. Birisi ihtiyacından dolayı ellibin liralık ev almak için para biriktirmekte ve bu paranın zekatını vermemektedir, diğeri ise beşyüzbin liralık ev almak için para biriktirmekte ve bu paranın zekatını vermemektedir. Sathen ikisinin de sahip olacağı bir evdir ve ikisi de ihtiyaca binaen alınacaktır ama aralarında on kat değer farkı bulunur. Bu değer farkını da engelleyemezsiniz, ne bütün evler, ne bütün insanlar birbirine eşittir. Adaletsizlik sadece eşitleri *eşitdeğil* hale getirmekle değil, eşit olmayanları eşit hale getirmekle de ortaya çıkar.

İyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayıran bir ölçü getirmekteki hikmet, aralardaki gri noktaları görmezden gelmekten çok ölçüsüzlüğün daha büyük yanlış olmasından kaynaklanır. %2.5 az olabilir, %25 fazla olabilir, ancak biri %2.5 demeseydi siz bunun doğruluğu veya yanlışlığı hakkında konuşamayacaktınız, *ihtiyacımız dışındaki her şeyi vermek gerekir* de, görünüşte doğru olmakla beraber, içerdiği *ihtiyaç* değişkenine baktığınızda aslında hiçbir şey söylemez. Birinin ihtiyacı bir kalem ve defterdir, diğeri on bilgisayar olmadan gece uyuyamaz.

Ölçüden kaçmanın retorik amacıysa, tabii ki, eleştiriden kaçmaktır. Eliaçık, %2.5 yetmez, %5 olması gerekir dese, bu orana nereden ulaştığını ve neden %10 olmadığını soracak birileri olacaktır. Onun yerine hiçbir gerçek ölçü koymadan, *haydiii hop* demek tabii ki daha kolay.

Meselenin ikinci yönü ise, dini literatürün modern zamanlardaki karşılığının bu kadar basitçe, sloganlarla ihya edilemeyecek olması. Yeniden yorumlamaya bu kadar meraklı olunca, mesela zekatın modern devlet öncesi bir vergilendirme sistemi olduğu ve günümüzde şirketlerin %10, kişilerin %40

---

vergi vermesiyle aslında zekat şartının yerine geldiğini de iddia etmek mümkün olur. Yani *devlet halktan parayı topladıktan sonra, onu zekat alması gerekenlere dağıtması gerekir. Dağıtmıyorsa bu halkın meselesi değil, devletin meselesidir* diyebiliriz. Halk avcılığı yapmak kadar cazip olmasa da madem tüm tarihi bir kenara atıp, Kur'an'ı okuyarak bugünün sorunlarına çare bulacağız, buyrun, zekatın vergiden neden farklı olduğunu ve vergi verenin neden bir de zekat vermesi gerektiğini açıklamakla başlayın.

Bugünün problemlerini geçmişin araçlarını aynen kullanarak çözemezsiniz. Onlardan faydalanmak, hikmetlerini, hedeflediklerini anlamak ve aynı hikmet ve hedefe hizmet etmek gerekir, ancak bunu ezberden yapmak mümkün değil. İslam'ın tarihi birikiminin büyük bir uzlaşma olduğunu, bu uzlaşmanın nimetlerini ele almadan külfetleriyle uğraşmanın, insanı o nimetlerden edebileceğini unutturmazsınız.

Özetle, Eliaçık samimi olarak bugünkü dertlerin çözümünü istiyor olabilir, ancak bunu çözebilecek ferasette ve derinlikte değil; tarihle kavgaya etmenin bunun yolu olmadığını unutuyor. En fazla bin parçaya ayrılmış müslümanlara birini daha ekler ve binbir parça oluruz, o parça da *1 Mayıs'ta halay* gibi etkinlikleri dışında pek anılmaz.

11980